

Azonos munkáért — azonos bért

A szakmai bértáblázat: irányelv a vállalati bérpolitikához

Az elmúlt évben végrehajtott — mindenekelőtt a nagyipari munkásokat érintő — központi béremelések számottevően javították a munkások bér- és kereseti arányait. Mérséklődött a férfiak és a nők közötti indokolatlan keresetkülönbség; a gazdaságpolitikáj célokra megfelelően nőttek — s ma már általában megfelelőnek mondhatók — a bérkülönbségek a szakképzett és a szakképzetlen munkások között. Növekedett a nagyobb erőfeszítést követelő és a kedvezőtlen körülmények között, a több műszakban és a folyamatos munkarendben dolgozó munkások anyagi elismerése. Az április elsejétől esedékes — a kisegítő és egyéb munkakörökre vonatkozó — béremelésektől hasonlóan kedvező hatások várhatók.

Az azonos szakmájú munkások keresete között azonban még mindig jelentős a különbség s ez csak részben indokolt. Indokolt annyiban, hogy egy-egy szakmán belül is különböző bonyolultságú munkák találhatók, nem egyformák a munkakörülmények sem, s érthető módon differenciálják a kereseteket a teljesítmény-különbségek is. De a meglévő keresetkülönbségeket, azok nagyságát a felsorolt tényezők nem indokolják teljes mértékben. Például: az azonos képzettségű, azonos munkakörülmények között, de különböző szakmákban dolgozó csoportok kereseti arányait vizsgálva megállapították, hogy a legalacsonyabb és a legmagasabb kereseti átlagú szakmák alapórábére között 3,16 forint, óránkénti keresete között 3,24 forint — tehát túl nagy — a különbség. Túl nagy, mert nemcsak azonos felkészültségű, azonos körülmények között dolgozó, hanem ennek következtében azonos bérkategóriába tartozó szakmacsoportokról van szó. Megállapították azt is, hogy az eltérést jórészt a vállalatok belüli alapbér- és óra-keresetkülönbségek okozták.

A jelzett tényekből következik, hogy elérkezett a rendcsinálás ideje, hiszen a jelenlegi keresetkülönbségek nagyon sok munkást igazságtalanul sújtanak. Elkészült — s harmadik negyedévében megjelenik — a szakmai bérek országos táblázata, amely a népgazdaság minden ágazatára, szektorára, minden vállalatára és szövetkezetére érvényes. Kidolgozásánál azonban figyelemmel voltak arra, hogy a legmondosabban megszerkesztett táblázat is áttekinthetetlen, ha minden munkakört felsorolna. Ezért — az érintett tárcák és a SZOT segítségével — kiválasztották a 108 legnagyobb létszámú, tehát kulcsfontosságú szakmát, illetve munkakört, s ezen belül 210 munkaköri kategóriát határoztak meg. Az egy-egy szakmán belüli — a munka nehézségi fokának eltéréseiből, a munkakörülmények különbségeiből adódó — differenciák miatt hiba lett volna úgy meghatározni egy-egy bértételt, hogy az egyformán vonatkozzon minden munkásra az adott szakmán vagy munkakörön belül. A vállalatok nem átlagos szakmunkásokkal, hanem egymástól eltérő képzettségű, gyakorlatú és meghatározott körülmények között dolgozó embereket foglalkoztatnak és az ő számukra állapítják meg a béreket. Mindebből persze még nem következik, hogy a szakmai

bértáblázat egycsapásra megoldja az indokolatlan keresetkülönbségekből adódó problémákat. Először is: a keresetek különbsége lényegesen nagyobb az alapberek különbségénél. A szakmai bértáblázat pedig csak az alapberekre vonatkozik s így alkalmazása csak részlegesen befolyásolhatja a kereseteket. Az indokolatlan keresetkülönbségek csak akkor csökkennének számottevően, ha a vállalatok végre komolyan vennék a teljesítménykövetelményeket. A sokszor minden tudományos alapot nélkülöző — inkább csak becsléssel megállapított — normák irreális teljesítménykülönbségekhez, indokolatlan kereseteltérésekhez vezetnek. Nyilvánvaló, hogy normáiban is előbb utóbb szükségessé válik a rendcsinálás ami — a félreértések elkerülése végett — nem a norma-szigorítást, hanem az alkalmazott teljesítménynormák tudományos módszerekkel történő általános felülvizsgálatát jelenti.

A szakmai táblázat bértételei — mert nem fix összegek, hanem alsó és felső határok között mozognak — nem csökkentik a differenciálás lehetőségét; éppen ellenkezőleg: igazságosabb differenciálásra adnak módot. (A jelenlegi bértarifa rendszerben túl széles, 60—80 százalékos, bérhatárok is szerepelnek, ami indokolatlan különbségekhez is vezetett a bérezésben.) A kormány úgy határozott, hogy a szakmai bértáblázat nem kötelező jellegű, hanem lényegében irányelvű kell alkalmazni. A kötelező érvényű bevezetéséig ugyanis azt jelentené, hogy azoknak a dolgozóknak, akiknek jelenleg szakmai bértétele a táblázatban meghatározott összeg felett helyezkedik el, vagy azt megközelíti, nem kaphatának további béremelést. S fordítva: azokat a vállalatokat, ahol sok munkás alapbérére

a vállalat helyzete miatt — az új bértételek alsó határát nem éri el, olyan béremelésekre köteleznék, amelyekhez jelenleg sem az érintett vállalatoknak, sem a költségvetésnek nincs pénze.

Az irányelv alapján megállapított új bértételeket azonban a vállalatok kötelesek rögzíteni a kollektív szerződésükben, s ez olyan okmány, amelynek előírásai minden munkahelyre kötelező érvényűek, s amelynek alapján a szakszervezetek évről évre ellenőrizhetik a végrehajtást. Ily módon a bértáblázat bevezetése fokozatosan, hosszabb idő alatt, elősegíti az alapberek — s ezen keresztül a keresetek arányainak igazságos módosulását.

Vértess Csaba

A „néma páciens“

Fogorvosi gyakorlófej

A fogorvoslás kényes műveleteinek elsajátításához aligha találnának „élő“ pácienseket az orvosképző intézmények. Sokáig csupán az erre a célra kis számban rendelkezésre álló emberi és állati koponyák fogorvosi gyakorlópáciensek voltak, míg nem a műanyag ipar véglegesen megoldotta a problémákat. A „páciens“ nem kiabál, nem nyöszörög, és abból sem lesz baj, ha a fűrő kezdetben félrecsúszik a műanyagból készült fogakon.

A „fájdalomtörő fej“

úgy konstruálták meg, hogy a fogorvosi szék fejtlámpája fölé szilárdan felerősíthető, így ugyanolyan helyzetet foglal el, mint a későbbi „igazi“ betegek feje. A plasztikus anyagból készült állkapocsból a fogak erős mozdulattal kiemelhetők, így a húzásművelet is simulálható, de arra is lehetőség van, hogy az „elfaragott“ fog helyébe másikat tegyünk be a gyakorló orvostan-hallgatók számára. A fogorvosi gyakorlófejhez különféle keménységű fogszorítókat szállít az előállító cég.

Mulasztások a tisztai úszóházakon

Szegeden majdnem egy hónapja nyitották meg az úszóházakat a Tiszán. A partfal átépítése miatt elkerültek a szokott helyükről; különösen a Béke-úszóház van messze a Móra-sétánytól, ezt ugyanis a Tömörkény-üdülőttelep mellett költötték ki. Sokan csodálkoztak is ezen, mondván: miért kellett olyan messzire felhúzni, kinek van kedve oda kimenni? A megoldás egyszerű: itt találták megfelelőnek a partot a házak telepítésére a vízügyi igazgatóság szakemberei. És, ha jól megmondjuk, nincs is itt rossz helyen — néhány perces sétára a Tiszán a Tömörkény-üdülőttelep a szállásmegnyitástól, és máris megismerked-

hetünk a hiányosságokkal. Ime:

Béke-úszóház: a betonlépcső mellől hiányzik a korlát, nincs villany és telefon. Az úszókioszart kiemelték a vízből, így látható az állapota. Helyenként megroggyant, jó néhány, vasból készült merevítő papírvékonyra korrodált, a deszkaborítás elkerülhet. A zuhanyzó mellett egy deszkarakás van, valószínűleg a régi helyett hozták ide.

Szabadság-úszóház: villany itt sincs, és ha valaki le akar jutni a partra, sárban kell végigbotorkálnia, és közben fagyókereken átlépkednie.

Villanyt a Tisza-úszóházra sem vezettek, és nem építették meg a parton a betonlépcsőt.

Vajon mi az oka annak, hogy jó három héttel a nyitás után ilyen tábori állapotokat találunk az úszóházakon? Ezt kérdeztük Szilárdy Lászlótól, a Vízügy és Fürdők főmérnökétől:

— A probléma felvetése jogos — válaszolta. — Ezeket a munkákat az ATIVIZIG szegedi szakaszmérnök-ségének kellett volna elvégeznie, mivel a partépítés miatt helyeztük máshová az

úszóházakat. Az idén februárban egyeztető tárgyalást tartottunk a vízügyi igazgatósággal a tápéi településkön. Az ott kiállított jegyzőkönyv szerint április 15-ig mindent rendbe kellett volna hozniuk. Március közepén a Szőke Tiszánál találkozottunk ismét, ahol megerősítették a vállalatukat.

— A Békén egyébként nem lesz telefon, mert a posta nem tud biztosítani vonalat. Megegyeztünk azonban a Kis-Körössy halászsárdra vezetőivel abban, hogy szükség esetén tőlük lehet telefonálni. Az úszókioszart javítását csak akkor tudjuk megkezdeni, ha lesz villanyunk, hacsak nem viszik ki az áramfejlesztőket.

— Holnap megint sürgetni fogjuk az ATIVIZIG-et, jegyzi meg Papp Gábor, a fürdő osztályvezetője —, és reméljük, rövidesen helyreáll a rend az úszóházakon.

Forgó Ferenc, az ATIVIZIG szegedi szakaszmérnök-helyettese elismeri a mulasztást, és egyúttal megjegyzi, hogy június elejére megszüntetik a hiányosságokat: mindegyik úszóházra bevezetik a villanyt, megépítik a járdát és lépcsőt, ahol szükséges. Reméljük, így lesz.

Szirák József

Új magyar gyógyszerek

A magyar gyógyszeripar az elmúlt évben 8 százalékkal növelte termelését, s ezzel változatlanul tartja előkelő helyét a világ gyógyszergyártó országai között.

Az új gyógyszerekért végzett tudományos kutatómunka is eredményes volt: tavaly és idén összesen 18 új, hatáson készítményük „eret meg” a tömeggyártásra. Ezek közül néhányat még tavaly forgalomba hoztak, néhány pedig a közeljövőben, más részük ez év végéig kikerül a gyárakból. Az előbbieket közelebbről az EGYT — sebészeti ambulanciákon és kórházakban használható — Lidocain spray, a Parkinson-kór elleni Viregyt-K kap-nóvalte termelését, s ezzel változatlanul tartja előkelő helyét a világ gyógyszergyártó országai között.

Lidocain spray, a Parkinson-kór elleni Viregyt-K kap-nóvalte termelését, s ezzel változatlanul tartja előkelő helyét a világ gyógyszergyártó országai között.

Tóth Béla:

SZEGEDI REGÉLŐ

Újságok, korok,
események

13. A Kempelen-válság után Nagy Sándor segédszerkesztő és országgyűlési pótkövet vette kezébe a Szegedi Híradó szerkesztését, s ezzel úgy a nyomdászok, mint a szerkesztők sorai újra rendeződtek. A helybéli munkatársak Boros Frigyes mérnök, Bólya Gergely tanár érdekes, politikamentes írásokkal szolgált az ocsúdni kezdő lapnak.

Remellay Gusztáv franciás irányú tárcacikkeivel, Csapjár Benedek „Nemzeti létünk irányai” c. hosszabb írásával életetett bennünket.

SZEGEDI

Nagy Sándor, ki csak ideiglenes felelőse volt a Híradónak, átadta helyét Szabó Mihály felelős szerkesztőnek, aki szép nyilatkozatban hitelt meg, hogy hazánk törvényes szabadságáért vállalja a küzdelmet, de középuton haladva. A lap hatszáz olvasója közül több mint négyszázan lemondták az előfizetést. A közeputas irányvonal az egyiknek nem volt elég lojális, a másiknak nem volt elég szabadelvű. A Szegedi Híradó majdnem megbukott.

Szabó Mihálytól Burger úr kénytelen volt elbúcsúzkodni. Bába Imrénének 1863. január elsején, éppen újonnan berendezett nyomdájában Szabó Mihály „Szeged” címen ellenlapot indított, s csattogó fogakkal mart bele a Szegedi Híradóba. A város második nyomdájában előállított második hírlap 15 előfizetővel dicsekedhetett. Retrográd politikai irányultságánál fogva a városban olvasó táborra szert nem tudott tenni, a 17. szám után megszűnt.

Burger Zsigmondnak szorító szerkesztő hiányában Jókai ajánlotta Szabados János pesti költőt felelős szerkesztőnek. Ez kitűnő fogásnak bizonyult. Szabados János a fővárosban elismert költőként élt, és idekerülésével kiváló írótka tudott a lap köré kanyarítani korábbi összekötése révén. A Szegedi Hírlapnak rendszeresen dolgozott ebben az időben Thaly Kálmán, Deák Farkas, Degré Alajos, Vértessy Arnold és sokan mások.

Szabados szerkesztésében óriásit emelkedett a lap. Szeged környékének minden településébe eljutott, de az ország távolabbi helységeiben is járatlák. Pédányzáma 2000 körül mozgott, s ezzel a vidéki lapok sorában előkelő helyet biztosított magának.

Negyedik évemet töltöttem a nyomdában, az első naptól kezdve nem titkoltam előttem semmit, így avatottnak érezhettem magam némiképp ítéletek kimondásában. Magammal szinte nem is törődtem soha. Birkákról már jaj de régen egy álomomban sem találkoztam, és megtanultam, hogy az új csizma-kapáson a világban létezhetnek még más egyéb gyönyörűségek is. A hajóra ügyelni épp olyan kötelességemnek tartottam, akár a gazda. Ha nagyon fújtak a politika minket nyomasztó szelei, találtak a szerkesztők olyan jámbor, mégis érdekes témákat, hogy a zsaruk se akaszkodhattak bele, de az olvasók se savanyodtak el mellette.

Hoztunk vigási tudósítástokat.

— Szerdán este tarta Zarkavölgyi tánciskolája rendes próbatétét, mely kedélyes estélylőre nőtte ki magát. Társaséletünk egyhangú napjainban jól esik egy kis változatosságot is találnunk. Mi azonban egyébről akarunk itt szólni; a magyar társas táncokról, melyek begyakorlásához a mi ügyes táncmesterünk oly igen

jól ért. Tudjuk, hogy a magyar társas táncok alapja nem kis mértékben franciás, s kivéve a „Palotás” táncot, a magyar táncok többnyire újak; maga a legerjedtebb magyar körtánc alapja is egészen franciás irányú, s ha a francia csoszgást, mondjuk lábhegyezést, a bokázás nem helyettesítene, s ha a derékhajlásokhoz a magyar fejhordozás és rezgés nem járlna hozzá, körtáncunk csak ismétlése volna a franciánegyenesnek. Zarkavölgyi azonban még egy igen lényeges és eredeti alakot, mondjuk jellemet ad a körtáncban iskolájának; a karok hordozására nagy figyelmet fordított, mert a magyar táncban ahogy sem eredeti jellegű a lebecsült kéz; hanem hogy a táncos csipőre illeszse kezét, mivel ez a magyar táncot lejtő alak délcségségét emeli. Ezért Zarkavölgyi az általa szerzett „Babér-koszorú” új táncában már egészen kiváló magyar szerkezetet rendszeresített. A társas táncokat jellemző érintkezések, a „Babér-koszorúban” a legeredetibb bokázások, rezgések és forgások közben történnek, a csoportosulások festőik s a magántáncok eredetiek s kitűnők benne; az enyélő részekben s az elválásoknál a nemek különböző jellegű igen jól tükröző elénk; szóval a társas tánc, mentül tovább nézzük, annál több ingert ad szívkünk- és lábainknak. Legyen ennyit mondanunk elég, figyelmeztetésül azoknak, kik a téli estéken változatos szórakozásra is óhajtanak szert tenni.

Ugyanakkor a házassági rovatban ilyen hirdetések olvashatók:

Egy deli természetű, vonzó külsejű 25 éves fiatal ember, ki 20 ezer frt készpénz fölétt önállólag rendelkezik, s e kedvező tulajdonok mellett a szépnem iránt különös hajlandósággal érteletik, a házasságot rózsakeresztjét kívánja magára öltetni. Pályáztatnak mindazon 16—23 éves hölgyek, kik nemcsak kellemes gyöngéd külsővel s természeti jóssággal áldattak meg, hanem még circa 10 ezer frt kerek summával, vagy ennek megfelelő ingatlan vagyoncskával bírnak. Házias nők, és különösen a térsztrás eledetek készítésében műértők előnyben részesítettek. Arcsképek óhajtatnak, s a legszigorúbb hallgatás pecsétje alatt őriztetnek.

Levelek a „Szegedi Híradó” kiadóhivatalába ajánlottan „X. Y. 100” — jegy alatt címzendők. (Folytatjuk.)